

„HATÁRTALAN KÉMIA...”

Szalay Luca

Szertárkarbantartás

Ennek a cikknek az apropóját az a közelmúltbeli történés adta, hogy a 2013 nyarán a Szegedi Tudományegyetemmel közösen szervezett MKE tanártovábbképzés nyomán felmerült, a szertárkarbantartást érintő kérdésekkel idén ősszel megint az Országos Kémiai Biztonsági Intézet vezetőségéhez fordultam. 2013. október 28-án az alábbi levelet írtam Dr. Deim Szilvia főigazgató-helyettes asszonynak:

„Tisztelt Dr. Deim Szilvia Főigazgató-helyettes Asszony!

Az Országos Kémiai Biztonsági Intézet által az MKE Kémia tanári Szakosztály elnökségének kérésére összeállított szertárkarbantartási útmutatót megjelenése után azonnal közzétettük a szakosztályi honlapunkon:

<http://www.kemtan.mke.org.hu/szertarkarbantartas/utmutato.html>

Csenki József szakosztályi titkár pedig előadást is tartott róla a nyári szegedi kémia tanár-továbbképzési tanfolyamunkon.

Ennek nyomán több korábbi kérdést sikerült tisztázni, amit ez úton is nagyon köszönünk. Maradt azonban két olyan probléma, amelyekkel kapcsolatban kémia tanár kollégáink kérésére ismét az Önök segítségét kérem:

1. A kockázatbecslési és kockázatkezelési szabályzat elkészítése meghaladja a kémia tanári kompetenciákat. Azt szeretnénk kérdezni, hogy (amennyiben Önök úgy gondolják, hogy erre szüksége van az iskoláknak), tudna-e esetleg az OKBI készíteni egy olyat, amit minden iskola felhasználhatna.

2. Az OKBI által készített és közzétett útmutató alapos áttanulmányozása után is fennmaradt az az igény, hogy az ÁNTSZ-ellenőrzések azonos és előre megismerhető szempontrendszer szerint történjenek, valamint hogy lehetőleg úgy állítsák össze az útmutatót, hogy az ellenőrzött és az ellenőrzést végző számára is világossá tegyék az ellenőrzés szempontjait.

Kérem, hogy amennyiben lehetséges, legyen szíves kollégái közreműködésével további hathatós segítséget nyújtani számunkra a fenti problémák megoldásában. Válaszát és intézkedését előre is nagyon köszönöm!

Üdvözlettel:

Dr. Szalay Luca, a Magyar Kémikusok Egyesülete Kémiatanári Szakosztályának elnöke”

E levelemre 2013. december 6-án az alább idézett válasz érkezett:

„Tisztelt Elnök Asszony!

A fenti tárgyban dr. Deim Szilvia főigazgató helyettes asszonyhoz (OKBI) írott levelében felvetettekre válaszolva az alábbi tájékoztatást áll módomban adni.

A szertárkarbantartási útmutató alkalmazása kapcsán felmerült további kérdéseket megértjük, azonban azok teljesítésének jogszabályi akadályai vannak.

1. A kockázatbecslés és kockázatkezeléssel kapcsolatos dokumentumok elkészítése a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló 25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM együttes rendelet 5-8. §-ai értelmében a munkáltató (ez esetben értelemszerűen az adott iskola) jogszabályi kötelezettsége. Az tehát nem megítélés kérdése, hogy ezekre az iskolának szüksége van-e, hanem kötelező, és az illetékes hatóság részéről ellenőrizendő eleme a munkahelyi kémiai biztonságának. A dokumentumok tartalmának fő elemei megtalálhatók a hivatkozott rendeletben. Sajnos, annak szintén jogszabályi akadályai vannak, hogy az OKBI minta dokumentációt készítsen, minthogy ezzel a hatóság átvállalná a munkáltató jogszabályban rögzített felelősségét, ami nem lehetséges.
2. Jogszabályi akadályok miatt, az Intézet nem állíthat össze olyan útmutatót sem, amit az ellenőrzések kapcsán egyaránt alkalmazna

mind az ellenőrző hatóság, mind az ellenőrzött iskola. Ez egyfelől megengedhetlen módon korlátozná az ellenőrzést, másfelől ismét a felelősség átvállalását jelentené, ami az előző esethez hasonlóan, nem megengedett.

3. Egyfajta megoldást jelenthet a tárgyban tartandó "train the trainers" jellegű képzés. Erre az Intézet nyitott. Szeretném jelezni, hogy éppen ebben tárgyban lesz egy OKBI továbbképzés a kémiai biztonsági felügyelők részére 2013. december 11-én 09:45 órától az Intézet épületében levő Fodor József Előadóteremben (1097. Budapest, Nagyvárad tér 2.), ahová ezúton szeretettel meghívom Önt és érdeklődő munkatársait. Itt alkalmunk nyílhatna megbeszélni egy esetleges célzott képzés lehetőségét is.

Tisztelettel, Dr. Major Jenő főigazgató, Országos Kémiai Biztonsági Intézet”

Mi sem bizonyítja jobban azt, hogy a szertárkarbantartás továbbra is neuralgikus pont sok kémiatanár életében, mint hogy néhány óra leforgása alatt is számos kollégánk jelezte a fent említett továbbképzésen való részvételi szándékát, miután az üzenetet a kémiatanári levelezőlistánkra továbbítottam. Közülük az első két jelentkezőt kértem meg, hogy képviseljék ezen a rendezvényen, illetve az ennek kapcsán megvalósuló egyeztetésen a kémiaszertárakért felelős kollégák érdekeit, majd számoljanak be nekünk az ott történekről. Közben Deim Szilvia főigazgató-helyettes asszony telefonon is megerősítette az OKBI részéről azt a felajánlást, hogy készek a kémiatanárok számára külön, célzott továbbképzéseket szervezni. Ezek alkalmával például ismertetnék a kockázatbecslési dokumentumok kötelező elemeit, és bizonyára alkalom lenne sok, a kémiatanárokat érdeklő kérdés megválaszolására is. Ezért úgy gondolom, hogy ezek az előre egyeztetett tematikájú továbbképzések nagyon hasznosak lehetnének.

Egy tagtársunktól érkezett ötlet kapcsán viszont Sógor Andrásához, az MKE Vegyipari Biztonságtechnikai Szakosztály elnökéhez fordultam segítségért ebben az ügyben. Hiszen az ilyen jellegű dokumentumok készítése az ő kollégáinak rutinfeladat. Újabb nagyon szép példája lehetne a Magyar Kémikusok Egyesületén belül zajló szakosztályközi

együttműködéseknek, ha ebben az ügyben tanácsot, vagy pláne konkrét, kézzel fogható segítséget kaphatnánk tőlük.

Egy harmadik javaslatot az egyik szakosztályi elnökségi tagunktól kaptam. Ő azt ajánlotta megfontolásra, hogy az állami fenntartású iskolák esetében az illetékes minisztérium, mint a közös munkáltató dolga lehetne a kockázatbecslési dokumentumok elkészíttetése, minden iskola vonatkozásában. Ahhoz azonban, hogy ez ügyben testületileg az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelésért Felelős Államtitkárságához forduljunk, tudnunk kellene, hogy valóban tömeges igény-e ez az iskolák részéről. Ezért erről az alább megadott e-mail címemre várom az érintett kémiatanár kollégáim véleményét.

Van még egy apró jó hír is a szertárkarbantartással kapcsolatban: hamarosan (néhány héten vagy egy-két hónapon belül) újonnan kiegészített, illetve javított, nyomtatásra kész vegyszercímkéket fogunk feltenni a Kémiatanári Szakosztály honlapjára [1], ezzel is könnyítve kollégáink munkáját. Mindemellett kétségtelen tény, hogy a kémiai biztonsággal kapcsolatos jogszabályok dzsungelében eligazodni az OKBI szertárkarbantartási útmutatójának ismeretében is nagyon nehéz feladat. Elég arra gondolnunk, hogy a Magyar Kémikusok Lapjában a Körtvélyessy Gyula által a biztonsági adatlapokról megjelentetett cikksorozatnak idén novemberben már a kilencedik része jelent meg... Tartom azt a véleményemet, hogy mindennek követése a kémiatanárokkal szemben megfogalmazott irreális elvárás. Ezért gondolom azt, hogy kollégáinknak mihamarabb további hathatós segítségre van szüksége ezen a téren is.

Irodalomjegyzék:

[1] <http://www.kemtan.mke.org.hu/szertarkarbantartas/cimkezes.html>

[2] <http://www.mkl.mke.org.hu/2013-evi-szamok.html>

(A honlapok utolsó megtekintésének időpontja 2013. december 7.)

Dr. Szalay Luca
ELTE Kémiai Intézet
luca@chem.elte.hu